

4 АБ'ЕКТЫЎ НЕ ТУРЫСТЫЧНАЯ ВАНДРОЎКА

Антарктыда сустрэла беларускіх палярнікаў зусім не ласкава

«Калектыў 10-й Беларускай антарктычнай экспедыцыі аказаўся без «успышак асобных асоб»: гэта была сапраўдная каманда, якая адпрацавала надзейна, упэўнена і дорасумленна. Мы правялі ўнікальны сезон і зрабілі нават больш, чым планавалі...» — заявіў падчас урачыстага прыёму ў Нацыянальнай акадэміі навук нязменны кіраўнік усіх беларускіх антарктычных экспедыцый пачынаючы з 2007 года Аляксей ГАЙДАШОЎ.

Існуе шматгадовая традыцыя — урачыста праважаць і сустракаць у Акадэміі навук членаў беларускіх антарктычных экспедыцый. Як трапна заўважыў акадэмік Уладзімір Логінаў, лётчыкам звычайна жадаюць, каб колькасць пасадак у іх раўнялася колькасці ўзлётаў, а для палярнікаў важна, каб колькасць вяртанняў супадала з колькасцю ўрачыстых провадаў. І калі ўсе вярнуліся дадому жывыя і здаровыя, гэта ўжо можна лічыць поспехам.

Галоўнае ва ўмовах ізаляцыі ад Вялікай зямлі — поўная псіхалагічная сумяшчальнасць удзельнікаў

экспедыцыі, іх кантактнасць, камунікабельнасць і маральна-валявыя якасці. Каб можна было цалкам давяраць чалавеку, што знаходзіцца побач з табой.

Між іншым, па словах Аляксея Гайдашова, апошні антарктычны сезон выдаўся надзвычай складаны па метэаўмовах. Напрыклад, у лютым неспрыяльныя метэаўмовы былі 21 дзень з 28. І ў сакавіку больш-менш спакойныя дні можна было пералічыць па пальцах.

— Апошнія гады мы востра адчувалі дэфіцыт часу, таму што паралельна з узвядзеннем станцыі нам

трэба было яшчэ і праводзіць вялікі комплекс навуковых работ, — кажа кіраўнік экспедыцыі. — Таму, каб пашырыць нашы магчымасці і падоўжыць на месяц тэрміны навуковых назіранняў, было прынята рашэнне накіраваць на Паўднёвы полюс самалётам авангардную групу для правядзення падрыхтоўчых і інжынерна-тэхнічных работ. І хачу адзначыць, што гэта тактыка цалкам сябе апраўдала.

«Экспедыцыя — гэта толькі вяршыня айсберга, — падкрэслівае Аляксей Гайдашоў. — У яе аснове — праца соцень, а можа, і тысяч людзей, непрыкметная і незаўважная пабочнаму воку. Хачу запэўніць, што камандай 10-й экспедыцыі быў зроблены сур'ёзны крок наперад. Так, мы вымушаны сёння адцягваць сваю ўвагу ад правядзення навуковых даследаванняў і накіроўваць намаганні на ўзвядзенне станцыі. Але тое, што мы робім, ідзе толькі на карысць, бо сучасная навука з блакнотам на каленях не робіцца. Для гэтага павінна быць створана сур'ёзная інфраструктура».

У будаўніцтве другога аб'екта Беларускай антарктычнай станцыі пройдзены экватар. Ужо зманціраваны 4 секцыі з 8, у тым ліку

навуковая лабараторыя фізікі атмасферы, дзве жылыя секцыі і санітарна-гігіенічная. Астатняе будзе зроблена ў найбліжэйшыя два гады. У планах — мантаж другой навуковай лабараторыі, медыцынскага блока, без якога проста немагчымая зімоўка ў Антарктыдзе.

Дарэчы, у складзе 10-й антарктычнай экспедыцыі былі як «дзяды», так і дэбютанты — усяго сем чалавек. Аляксей ЗАХВАТАЎ, інжынер-механік, у экспедыцыі ўдзельнічаў ужо трэці раз, інжынер-радыёметрyst Максім ГАРБАЦЭВІЧ і інжынер-геафізік Павел ШАБЛЫКА — другі раз. Сярэдні ўзрост удзельнікаў — ад 25 да 35 гадоў.

Кіраўнік экспедыцыі разлічвае, што на наступны сезон у Антарктыду адправяцца ўжо 8 чалавек, і сярод іх будзе кухар. «З перспектывай зімоўкі, якая ўжо не за гарамі, мы павінны «абстраляць» новага чалавека, каб ён зразумеў, дзе і ў якіх умовах яму давядзецца працаваць, і, магчыма, унёс прапановы па паляпшэнні свайго працоўнага

месца. Добрае здаровае харчаванне — гэта, паверце, падмурак для многіх рэчаў», — патлумачыў ён.

У 2019—2020 гадах Беларусь плануе перайсці да круглагадовых зімовачных мерапрыемстваў у Антарктыдзе. А пакуль што беларускія экспедыцыі праходзяць на ледзяным кантыненте толькі падчас палярнага лета: тэмпература вагаецца ад +3 да -28 градусаў, у той час як у зімовы перыяд яна апускаецца да -56 градусаў. Таму наперадзе ўсіх чакаюць яшчэ больш сур'ёзныя выпрабаванні.

Груз з сабранымі ў Антарктыдзе ўзорамі і навуковым матэрыялам прыбудзе на караблі ў Санкт-Пецярбург толькі 6 чэрвеня, а адтуль яго адправяць у Мінск, у навуковыя лабараторыі. Таму першыя вынікі іх аналізу з'явяцца не раней чым праз два-тры месяцы. Але ў тым, што яны будуць, ніхто не сумняваецца.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Больш фота глядзіце на сайце www.viazda.by

■ На ўласным прыкладзе

«ЛЕПШ ПАКІДАЦЬ АГРЭСІЮ НА ТРЭНІРОЎКАХ»

Брастаўчанін адкрывае ў раёнах залы адзінаборстваў, каб ратаваць цяжкіх падлеткаў

Калі б мы сустрэліся з Ігарам РАШЧАНКАМ гадоў 10 таму, напісаць пра яго можна было б хіба ў крымінальнай зводцы. Яго юнацтва прайшло не ў тых кампаніях і не за тымі заняткамі. Пра тое, як складана выравацца з такога акружэння, Ігар ведае па сабе. Таму, стаўшы на ногі, вырашыў дапамагаць іншым цяжкім падлеткам. Мужчына адкрывае ў маленькіх гарадах залы адзінаборстваў, каб выцягваць хлопцоў з дрэнных кампаній і праз спорт выходзіць іх.

У планах — Камянец і Маларыта

Ігар родам з маленькага горада Белаазёрска. За плячыма — дзевяць класаў базавай школы, універсітэтаў не заканчваў. «Жыццё ўсяму вучыла», — па-філасофску заўважае ён. Працы мужчына ніколі не баяўся і браўся за ўсё: шчыраваў і на будоўлі, і на пілараме. А потым пазнаёміўся са сферай продажаў. Спачатку ўладкаваўся ў краму, якая гандлявала мабільнымі тэлефонамі, потым стаў гандлёвым прадстаўніком у Брэсце буйной кампаніі па вытворчасці цукерак і жавальных гумак. Адным словам, продажы яму добра ўдаваліся.

Два гады таму Ігар захацеў займацца адзінаборствамі. Пахадзіў па залах Брэста, але не знайшоў тое, што спадабалася б. Тады і падумаў: чаму б не паспрабаваць адкрыць сваю? Тым больш характар баявы. Ноч мужчына не спаў, шукаў у інтэрнэце інфармацыю, пастаўшычыю абсталавання. Грошай на свой бізнес было ўсяго тры тысячы дола-

раў. Скажаць, што гэтага недастаткова, не скажаць нічога: адны толькі душавыя кабінны абышліся ў дзве тысячы.

— Дагэтуль не разумею, як змог вырашыць усе праблемы, — прызнаецца Ігар. — Мне пашанцавала, што калега на рабоце падтрымаў маю ініцыятыву і пазычыў грошы. Першы час было вельмі цяжка. Я працягваў працаваць гандлёвым прадстаўніком і адначасова займаўся залай. Паўгода яна кожны месяц цярпела страту 300—400 долараў. Усе грошы туды ўкладаў. Было вельмі крывадушна, калі да цябе на трэніроўку прыходзіла па два чалавекі. Але веды ў рэкламе дапамаглі мне «выплысці».

Пасля Брэста Ігар адкрыў залу адзінаборстваў у Пружанах, на базе мясцовага аквапарка.

— Групу сабралі хутка. Я прыехаў у Пружаны на два дні, і за гэты час у секцыю запісаліся 30 чалавек. Цяпер там займаюцца 50—60 хлопцоў, — расказвае мужчына.

У найбліжэйшых планах — залы ў Камянцы

Праект Ігара РАШЧАНКІ «Я расту са спортам» атрымаў на фінале конкурсу Social Weekend фінансавую падтрымку.

і Маларыце. «У Маларыце раней быў трэнер, але ён з'ехаў працаваць у Маскву, і шмат падлеткаў засталіся без спорту. Таму з 1 верасня збіраемся адкрыць секцыю ў гэтым райцэнтры», — дзеліцца прадпрымальнік.

Змяніў жыццё дзеля дачкі

Ратаваць цяжкіх падлеткаў Ігар вырашыў, бо сам некалі быў адным з іх. Пра дзяцінства расказвае каратка. Бацька памёр, маці з'ехала, таму з шасці гадоў хлопчык быў сам па сабе. Часам не было чаго есці: каб хоць неяк заглушыць голад, краў бульбу і смажыў на вуголлях.

— Даводзілася ісці на рознае... Сам не заўважыў, як пачаў спажываць наркатыкі. Заўсёды збігаў ад гэтага, але яны быццам самі мяне знаходзілі. Восем

гадоў не мог пазбавіцца ад залежнасці.

Першы раз за кратамі мужчына аказаўся ў 20 гадоў — за хуліганства. Другі — у 22, далі тэрмін за рабаванне. Ужо тады Ігар зразумеў: трэба мяняцца, пакуль не позна.

— Я не хацеў больш жыць тым жыццём, якое было дагэтуль. Дый ніхто такога не пажадае. Гэта суцэльная тоўстая чорная паласа. Але каб выправіцца, патрэбна дапамога. Толькі правільны калектыў можа выцягнуць з цяжкай сітуацыі. Калі будзеш кантактаваць з ранейшымі прыяцелямі, нічога не атрымаецца... У мяне нікога і не засталася з той кампаніі: хто ў турме, хто памёр. Гэта жудасна.

Мужчына прызнаецца: ніхто не мог зразумець, як у яго атрымалася пачаць новае жыццё. А ён ведае: выратавала дачка. «Гэта маё ўсё. Так, як я палюбіў дачку, нікога не любіў. Уявіць сабе баюся, што Эмілія на імгненне ўбачыць тыя моманты,

якія перажыў я. Зраблю ўсё, каб такога не здарылася».

З сям'ёй Ігару наогул пашанцавала. Нядаўна ён, каб адкрыць новую залу ў Брэсце (упэўнены, што аналагаў ёй няма ва ўсёй краіне), прадаў кватэру і машыну і пераехаў да цешчы.

— Усе ўспрынялі гэта адэкватна, бо грошы мы ўклалі ў развіццё. Так: або пан, або прапаў, але я ў сабе упэўнены. Трэба ж неяк пашырацца і зарабляць — мы не збіраліся ўвесь час жыць з дзецямі ў аднапакаёвай кватэры.

Іншая кампанія — іншае мысленне

Ісці з адзінаборствамі ў райцэнтры Ігар вырашыў невыпадкава. «У маім дзяцінстве казалі так: чым меншы горад, тым круцейшы нораў», — тлумачыць.

Сваю ідэю ён абмяркоўваў з інспекцыямі па справах непаўналетніх. Кажа, яны ахвотна адгукнуліся.

Наўжо спартыўныя секцыя сапраўды могуць выра-

таваць праблемнага падлетка? Ігар запэўнівае: змяняеш кампанію — змяняюцца і прыярытэты. Мысленне становіцца іншае. «Але гэта адбываецца не па пстрычцы пальцаў. Патрэбны час. Так, чалавек можа яшчэ пару разоў спатыкнуцца, але калі ён вяртаецца на шлях выпраўлення, гэта ўжо добра».

— **А не атрымаецца так, што падлеткі, навучыўшыся біцця, стануць больш небяспечныя?**

— Калі дзеці прафесійна займаюцца адзінаборствамі, у іх этыку ўваходзіць не прымяняць сваю сілу па-за залай. Мы стараемся гэта кантраляваць. І размаўляем у жорсткай манеры: калі чалавек не гатовы мяняцца, тады трэба развітвацца. Усю сваю агрэсію, стрэс хлопцы пакідаюць на трэніроўках. Энергію падлетак укладае ў дасягненне высокіх спартыўных вынікаў, а не ў супрацьзаконныя ўчынкi.

Брастаўчанін расказвае, што для сірот і дзяцей, якія засталіся без апекі бацькоў, заняткі ў секцыях будуць бясплатныя. Падлеткам з маламаёмных сем'яў будзе давацца зніжка.

У перспектыве Ігар спадзяецца ахапіць заламі не толькі родную Брэстчыну, але і ўсю краіну. «Хачу стварыць грамадскі рух па прапагандзе здаровага ладу жыцця. Мне здаецца, толькі так можна змагацца з наркотыкамі і іншымі згубнымі звычкамі».

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ

Прымяняць сваю сілу хлопцам дазваляюць толькі ў зале.